

Arum intelligendum est breuitatis causa Mattheum hoc potius dicere voluisse rogatum dominum facere, quod ipsum fecisse manifestum est. In mortuam suscitare. Attendit enim non verba patris de filia sua, sed quod potissimum est, voluntatem. Ita enim despectauerat, ut potius eam velle reuiuiscere, non credens viuam posse inueniri, quam morientem reliquerat. Duo itaque posuerit, quid dixerit Iairus, Mattheus autem quod voluerit, atque cogitauerit. Sane si quicquam illorum duorum patrem ipsum commemorasset dixisse, ut vexaretur Iesus, quod puella mortua fuisset, repugnarent eius cogitationi verba, quae posuit Mattheus, nunc vero non legitur, quod Iesus nunciatis illis consenserit. Hinc autem rem per necessarium dicimus nihil in cuiusque verbis debere inspicere nisi voluntatem, cui debent verba seruire, nec mentiri quemquam, si alius verba dixerit quod ille voluerit, cuius verba non dicit. CHRYSOST. in Hom. Vel hoc quod princeps dixit de morte puellae est augere calamitatem. Etenim consuetudo est rogantibus extollere sermone propria mala, & amplius aliquid, eo quod est dicere, ut magis attrahant eos quibus supplicat, vnde subiungit. Sed veni impone manum super eam, & viuat. Vide autem eius craftitiam. Duo enim expetit Christo, & accedere ipsum, & nianum imponere. Hoc etiam Syrus ille Naaman, a propheta experebat: Etenim & visu indiget & sensibilibus rebus qui crassius dispositi erant. R. E. M. I. G. Miranda est autem pariter, atque imitanda domini humilitas & mansuetudo, nam mox ut rogatus est, rogantem cepit sequi, vnde subdit. Et surgens Iesus sequebatur eam. Hic subditos & prelatos pariter instruxit, subditis exemplum obedientiae reliquit, prelati vero instantiam & sollicitudinem docendi demonstravit, ut quocumque audirent aliquem mortuum in anima, statim adesse studeant. Et cum eo ibant discipulicis. CHRYSOST. in Hom. Et Marcus quidem & Lucas dicunt, quoniam tres accepit discipulos. Petrus Iacobum, & Ioannem, Mattheum autem non assumptum, amplius ei concupiscentiam immitens. Et quia imperfectus adhuc dispositus erat, propter hoc enim illos honorat, ut alii similes illis efficiantur. Sufficiebat enim interim Mattheo videre ea quae facta sunt circa sanguinis fluxum patientem, de qua subditur. Et ecce mulier, quae sancti, patie. 12. an. ac. re. & teti. sim. vesti. eius. H. I. E. R. Haec autem mulier sanguine flens, non in domo, non in vrbe accedit ad dominum, quia iuxta legem viribus excludebatur, sed in itinere ambulante domino, ut dum pergit ad aliam, alia curaretur. CHRYS. Ideo autem non libera propalatione ad Christum venit, quia verecundabatur propter passionem, immundam le existimans. Etenim apud legem multa immunditia estimabatur esse haec passio, propter hoc latet & occultatur. R. E. M. I. In quo laudanda est eius humilitas, quia non ad faciem accessit, sed retro, & indignam se iudicauit pedes domini tangere, & non plenitudinem vestimenti tetigit, sed tantummodo fimbriam. Habuit enim dominus fimbriam iuxta legis praecipuum. Pharisaei etiam fimbrias habebat quas magnificabant, in quibus etiam spinas appendebant, sed fimbria domini non habebant vulnerare, sed potius sanare, & ideo sequitur. Dicebat enim intra se, quia si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero. In quo fides eius admiranda est, quia desperans de salute medicorum in quo sua erogauerat, ut Marcus dicit, intellexit caelestem adesse medicum, & in eo totam suam intentionem collocauit, & ideo saluari promeruit, vnde sequitur. At Iesus conuersus & videns eam dixit. Confide filia: fides tua te salua fecit. R. A. B. A. Quid est quod eam confidere iussit, quae si fidem non haberet, salutem ab eo non quaereret, sed robur & perseverantiam fidei ab ea postulat, ut ad certam & veram perueniat salutem. CHRYS. in Hom. Vel quia formidolosa erat haec mulier propter hoc ait. Confide. Et filiam eam vocat, quia fides eam filia fecerat. H. I. E. R. O. N. Y. M. V. S. Non autem dixit. Quia fides tua te salua facit, sed saluam fecit. In eo enim quod credidisti iam salua facta es. CHRYS. in Hom. Nondum tamen perfecta de Christo opinio nemi habebat, quia nequaquam estimasset eum latere, sed Christus non dimisit eam latere, non quasi gloriam eo cupisces, sed multorum causa. Primo in soluit timorem mulieris, ne a conscientia pungatur, quasi donum furaturae. Secundo eam emendat de hoc quod estimat se latere. Tertio omnibus fidem eius ostendit, ut eam mulcentur. Quarto dedit in hoc signum, quod monstrauit se nosse omnia, non minus eo, quod fontem sanguinis fecauit, de quo sequitur. Et salua est mu. ex illa hora. G. L. O. Intelligendum est ex illa hora, ex qua tetigit fimbriam, non ex illa hora, ex qua Iesus conuersus est ad eam, iam enim salua facta erat, ut alii

euangelista manifeste ostendunt, & ex verbis domini perpendi potest. H. I. L. A. In quo magna virtutis dominice admiratio est, cum potestas intra corpus manens, rebus caducis efficientiam adderet sanitatis, & vsque in vestium fimbrias operatio diuina procederet, non enim comprahensibilis erat deus, ut corpore clauderet. Assumptio namque corporis, non naturam virtutis includit, sed ad redemptionem nostram fragilitate corporis virtus assumpti. Mystice autem princeps hic esse intelligitur, quae dominum orat ut plebi quam ipsa Christo eius aduentus expectatione praedicata nutriet, vitam mortua reddat. R. A. B. A. Vel archisynagogus signat, Moysen, & dicitur Iairus, i. illuminans, siue illuminatus, quia accepit verba vite dare nobis, & per hoc cum quos illuminat. Ipsa spiritus sancto illuminatus. Filia igitur archisynagogi. ipsa synagoga velur 12. annis ante tempore pubertatis, postquam spiritale sobole deo generare debebat, errorum languore contemata est. Ad hanc principis filiam dum propter dei verbum ut saluos faceret filios Israel, sancta ecclesia ex gentibus congregata, quae interiorum lapsu criminum deperibat, paratam aliis fide percipit sanitatem. Notandum autem dum archisynagogi filia sit duodenis, & mulier haec ab annis 12. sanguine fluxit, eo tempore quo haec nata est, illa cepit infirmari, vna enim penes saeculi aetate & synagoga ex patriarchis cepit nasci, & gentium exterarum natio idolatrie sanie fudari. Nam fluxus sanguinis bifariam potest intelligi, hoc est super idolatrie pollutione, & super his qua carnis & sanguinis delectatione geruntur, & sic quando synagoga viguit, laborauit ecclesia, sed illorum delictis salus gentibus facta est. Accedit autem & tangit dominum ecclesia, cum ei per fidem appropinquat. G. L. O. Credit, dixit, tetigit, quia his tribus, fide, verbo, & opere omnis salus acquiritur. R. A. B. A. Accedit autem retro siue iuxta, hoc est quod ipse ait. Si quis mihi ministrat me sequatur, siue quia praesentem dominum in carne non videns, peractis iam sacramentis incarnationis illius ad agnitionis eius gratiam peruenit, vnde & fimbriam vestimenti tangit, quia cum Christum in carne gentilis populus non vidisset, verba incarnationis recepit. Vestimentum enim Christi dicitur mysticum incarnationis eius, quo diuinitas induta est fimbriae vestimenti, verba de incarnatione eius dependentia. Non autem vestem, sed fimbriam tangit, quia non vidit in carne dominum, sed suscepit per apostolos incarnationis verbum. Beatus qui vel extremam partem verbi fide tangit. Non autem in vrbe, sed in itinere pergentem domino sanatur, vnde apostoli. Quia indignos vos iudicatis vita aeterna, esse conuenit, ut ad gentes gentilitas autem ex hora dominici aduentus cepit habere salutem. G. L. O. Post mulieris emorosisse curatione, sequitur de mortuae suscitatione cum dicitur. Et cum venisset Iesus in domum principis. CHRYS. in Hom. Considerandum est autem, quod propter hoc tardius vadit, & plura loquit mulieri curans, ut permittat mori puellam, & sic manifesta fiat resurrectioe demonstratio. Et similiter in Lazaro usque ad tertiam diem mansit. Sequitur. Et cum vidisset tibicines, & turbam tumultuantem, quod est mortis demonstratio. A. M. B. R. O. super Lucam: Mors enim ueteri tibicines ad excitandos luctus in mortuis ferebantur adhiberi. CHRYS. Sed Christus tibias uniuersas proiecit: parentes autem puellae introduxit ne possent dici, quod aliter curauit, sed & an te suscitationem puellae sermone spem erigit, vnde sequitur. Dicebat, recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. R. A. B. A. q. d. Vobis mortua est: Deo autem qui suscitare potest, uiui tam in anima, quam in corpore. CHRYS. Per hoc autem, & tumultum mentis remouit eorum qui aderant, & ostendit quod facile est ei mortuos suscitare, quod vtrique in Lazaro fecit dicens, Lazarus amicus non stes dormit. Et simul docuit non formidare mortem, quae eam & ipse erat morturus, in aliorum corporibus instruxit discipulos confidere & viriliter ferre mortem. Etenim eo accedente iam mors somnus erat. Hoc autem domino dicente deridebatur, vnde sequitur. Et deridebant eum. CHRYS. in Hom. Non autem inere pauit derisionem, ut & ipsa derisio & tibij & alia vniuersa demonstratio fiant mortis: quia enim multotiens, postquam facta sunt miracula, non credunt homines, antea eos conuincit propriis responsionibus, quod & in Lazaro fecit cum dixit. Vbi posuistis eum, ut qui dixerunt, veni, & vide, & quoniam fete, quatridentis enim est, non amplius possunt non credere, quoniam mortuum suscitauit. H. I. E. R. O. Non autem erant digni, ut viderent mysterium resurgentis, qui resuscitantem indignis contumeliis irridebant, & ideo sequitur. Et cum ciecta esset turba intravit, & tenuit manum eius

Cap. 23.

Hom. 33.

eius & surrexit puella. CHRYS. Non quidem aliam superinducens animam eam suscitauit, sed ea quae exierat reinducens, & velut ex somno erigens, ut ante viam faciat per visum fidei resurrectionis, & non solum puellam resuscitauit, sed & cibum ei iubet dari, ut alij euangelista dicunt, non videntur phantasma esse quod factum est. Sequitur. Et exijt fama haec in ueritatem. Illam. G. L. O. Quod ad magnitudinem & nouitate miraculi pertinet, & ad manifesta veritate ipsius ne confictu putetur. H. I. L. A. Mystice autem dominus domum principis. synagoga ingreditur, cui in canonicis legis hymanus iustitiam perfonabat. H. I. E. R. O. Vsq; hodie in domo principis mortua, & qui videntur magistris tibicines sunt, carmen lugubre canentes. Turba quoque Iudeorum non est turba credentium, sed tumultuantium, sed qui intrauerit plenitudo gentium, tunc omnis Israel saluus fiet. H. I. L. A. Ut autem rarus ex lege credentium electionis numerus possit intelligi, turba omnis expulsa est, quam vtrique saluari dominus optasset, sed irridendo dicea gelas, quia resurrectionis non fuit digna confortio. H. I. E. R. O. Tenuit autem manum eius, & surrexit puella, quia nisi prius mundata fuerint manus Iudeorum, quae sanguine plene sunt: synagoga eorum mortua non conseruetur. H. I. L. A. Exeunte autem fama in ueritatem tetram illam, electionis salus donum Christi atque opera praedicantur. R. A. B. A. Moraliter autem puella in domo mortua, est anima mortua in cogitatione. Dicit autem quod puella dormit, quia qui peccant in praesenti adhuc per penitentiam resuscitari possunt. Tibicines sunt adulatores, qui fouent mortuam. G. R. E. G. 18. mo. Foras autem turba eijcitur, ut puella suscitetur, quia nisi prius a secretioribus cordis expellatur secularium multitudine curarum, anima quae intrinsecus iacet mortua non resurgit. R. A. B. A. In domo autem puella paucis arbitris surgit, iuuenis extra portam, & Lazarus coram multis, quia publica noxia, publico eget remedio, leuis leuiori, & secreta potest deleri penitentia. H. I. E. R. Priori signo de principis filia & morbofa muliere, consequenter signum de duobus cecis adiungitur, ut quod ibi mors & debilitas, hic cecitas demonstraret, & ideo dicitur. Et transeunte inde Iesu, facta domo principis. Secuti sunt enim duo caeci, clamantes, & dicentes. Miserere nostri fili David. CHRYS. Non autem parua hic Iudaeorum accusatio est, cum hi quidem oculis carentes, ex auditu solo fidem suscipiant, illi autem habentes visum non attenderunt miraculis, quae fiebant. Vide autem & eorum desidesium, neque minus simpliciter accesserunt, sed cum clamore, & nihil aliud quam misericordiam postulantes. Filium autem David vocabatur, quia nomen honoris esse videbatur. R. E. M. I. Recte ergo filium David vocat, quia virgo Maria de stirpe David originem duxit. H. I. E. R. O. Audiant Marcion & Manichaeus, & ceteri haeretici, qui vetus laniant testamentum, & disanc saluatore appellari filium David, si non est natus in carne, quomodo vocatur filius David? CHRYS. Considerandum autem quod multotiens dominus non laudat rogantem, ut non aliquis asstmet eum propter captandam honoris magnificentiam ad miracula insilire. H. I. E. R. Et tamen rogantes non curantur in itinere, non transitorie ut putabant, sed postquam venit in domum illam, accedunt ad eum, ut introeant, & primi eorum discutitur fides, ut sic fidei lumen accipiant, vnde sequitur. Cum autem venisset Iesus, & dixit eis Iesus. Creditis, quia hoc possum. CHRYSOST. Rursum autem hic erudit nos gloriam multitudinis expellere, quia enim prope erat domus, ducit eos illuc singulariter curaturus. R. E. M. I. Qui autem cecis reddere poterat visum, non ignorabat si crederent, sed ideo interrogauit, ut fides eorum qua gestabatur corde, dum confiterentur ore, digna fieret ampliori mercede, secundum illud apostoli. Ore confessio fit ad salutem. CHRYS. Et non propter hoc solum, sed ut ostenderet quoniam digni erant curatione, & ut non aliquis dicat, quoniam si misericordia solum saluabat, omnes saluari oportebat. Ideo etiam fide ab eis exigit, ut ad excessus eos reducat, quia n. dixerant eum filium David, erudit quod oportet de eo maiora sentire, vnde non dixit. Creditis quoniam non possum rogare patrem, sed creditis quoniam possum hoc facere? de quorum responsione sequitur. Dicunt ei, vti que dicit. Non vltra filium David eum vocant, sed altius dominant, & dinatione consistunt, & tunc in ipse imponit eis manum, vnde sequitur:

A { Tunc tetigit oculos eorum dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. } Dicit autem hoc, fidem eorum affirmans & confortans: quoniam non adulationis erant verba, quae dixerant. Postea curationem subiungit dicens. Et aperti sunt oculi eorum. Deinde post sanationem iubet nulli dicere, & non simpliciter iubet: sed cum multa vehementia: vnde sequitur. Et comminatus est eis Iesus dicens: videte nequis sciat. Illi autem exeuntes, diffamauerunt eum in tota terra. H. I. E. Dominus qui dem propter humilitatem gloriosus iactantem fluxum, hoc praecipit & illi propter memoriae gratiam non possunt tacere beneficiu. CHR. Quod autem alteri dixit: Vade, & annuncia gloriam dei: non est contrarium: erudit enim, nos prohibere eos qui volunt nos propter nos laudare. Si autem ad domini gloriam referunt, non debemus prohibere: sed magis inungere ut hoc fiat. H. I. L. A. Vel silentium cecis dominus imperat: quia apostolorum proprium erat praedicare. G. R. E. 19. mo. Querendum autem nobis est, quid sit hoc quod ipse omnipotens cui hoc est velle quod posse: & taceri virtutes suas voluit, & tamen ab eis qui illuminati sunt quasi inuitis in dicitur, nisi quod seruis suis se sequentibus exemplum dedit, ut ipsi quidem virtutes suas occultari desiderent: & tamen vtrique alijs eorum exemplo proficiant, prodantur inuiti? Occultatur ergo studio, necessitate publicentur, & eorum occultatio sit custodia propria, eorum publicatio sit vtilitas aliena. R. E. M. I. Allegorice autem per hos duos cecos duo populi designantur, id est iudaicus & gentilis, vel duo populi iudaice gentis: nam tempore Roboam, regnum eius diuisum est in duas partes. De vtroque autem populo in se credente Christus illuminauit in domo per quam intelligitur ecclesia: quia abique vnitae ecclesiae nullus saluari potest. Illi autem qui ex iudaeis crederunt: aduentum domini: per vniuersum orbem diffamauerunt. R. A. B. A. Domus autem principis synagoga est subdita Moysi: domus Iesu celestis est Hierusalem. Domino ergo per hoc oculi transeunte: & in domum suam reuertente: duo caeci secuti sunt eum: quia praedicato euangelio per apostolos, multi ex iudaeis & gentibus coeperunt eum sequi. Sed postquam in caelum conseruata: intrauit in domum, in ecclesiam: & ibi illuminati sunt. G. R. E. M. I. Pulchre illuminatis cecis mutuo loquelam reddidit: & oblesum a daemone curauit, in quo facto ostendit se dominum virtutis & celestis medicinae auctorem, nam per fidem dictum est: Tunc aperientur oculi eorum & aures surdorum patebunt: & aperta erit lingua mutorum, vnde dicitur: Egressis autem illis: ecce obtulerunt ei hominem daemoneum habentem. H. I. E. R. Quod autem dicitur: Graece cophos: magis tritum est sermone communi: ut tam sordus quam mutus intelligatur: sed moris est scripturarum cophon indifferentem, vel surdum, vel mutum dicere. CHRYS. Non autem naturae erat haec passio: sed ex daemone inhiis: ideoque & alijs indiguit qui eum adducerent: neque enim per seipsum rogare poterat sine voce existens: neque alijs supplicare daemone animam cum lingua colligat, propter hoc neque expetit fidem ab eo: sed confestim agnitudinem sanat: vnde sequitur. Et ecce daemo. lo. est mutus. H. I. L. A. In quo rerum ordo seruatus est, nam daemone prius eijcitur: & tunc reliqua corporis officia succedunt. Sequitur. Et inierunt tur. di. Numquam ap. sic in Israel. CHRYS. Praeponebat quidem ceteris eum: non quia curabat solum: sed quoniam facile, & velociter: & infinitas egritudines, & insanabiles sanabat. Hoc autem maxime pharisaeos contristabat: quoniam omnibus eum praeponebant: non solum his qui tunc erant: sed & his qui antea genti fuerant in Israel: vnde pharisaei concitati e contrario detrahebant, propter quod sequitur. Phari. autem dice. In princ. demo. eijcitur daemo. R. E. M. I. Scribae namque & pharisaei facta domini negabant quae poterant: & quae non poterant negare, in sinistram partem interpretabantur: secundum illud psalmi. In multitudine virtutis tuae mentientur tibi inimici tui. CHRYS. Eorum autem dicto quid est dementius? Non enim configi potest, projicere daemone alterum daemone: suis enim applaudere consuevit: non dissoluere sua. Christus autem non solum daemones eijcibat: sed & leprosus mudabat, & mortuos suscitabat: & peccata soluebat: & regnum dei praedicabat: & ad patrem homines adducebat: quae daemone neque posset

set facere, neque veller. RABA. Mystice autem, sicut in duobus caecis signatus est. vterque populus Iudaeorum & gentium, ita in homine muto & daemoniaco, generaliter signatum est omne genus humanum. HILA. Vel in muto, & surdo & daemoniaco gentium plebs indigna totius salutis inferatur. omnibus enim vndique malis circumfessis, totius corporis vicijs implicatur. REMI. Gentilis enim populus mutus erat, quia in confessione vere fidei, & in laude sui creatoris os aperire non poterat: siue quia mutis idolis cultum impendebat similis illis factus. Daemoniaco erat, quia per mortem infidelitatis diaboli imperijs subditus erat. HILA. Dei autem

Lib. 2. c. 29.

Hom. 33.

non habent pastorem. CHRY. Hae principum Iudaeorum erat accusatio, quoniam pastores existentes, ea quae luporum erat ostendebant, non solum enim non emendabant multitudinem, sed & nocebant eorum profectum. Illis enim admirantibus & dicentibus, Numquam apparuit ita in Israel. e contrario dicebant. Quoniam in principe daemontiorum eiecit daemonia. REMI. Postquam autem dei filius de caelo profectus in terram, vt audiret gemitus compeditorum, mox multa messis coepit augeri, turbe namque humani generis fidei non appropinquassent, nisi quia auditor humanae salutis de caelis profectus in terram, & ideo sequitur. Tunc dixit discipulis suis. Messis quidem multa, operarii autem pauci. GLO. Messis ergo dicuntur homines qui possunt meri a praedicatoribus, & de collectione perditorum separari, vt grana excussa a paleis, postea in horreis reponantur. HIERO. Messis multa, populorum signat multitudinem, operarii pauci penuriam magistrorum. REMI. Parus enim erat numerus apostolorum ad comparationem tantarum segetum. Hortatur autem dominus suos praedicatori. apostolis & eorum sequaces, vt quotidie sui numeri augmentationem exposcant, vt de subditis. Rogate ergo dominum messem, vt mittat operarios in messem suam. CHRY. Latenter seipsum dominum ostendit, ipse enim est qui messis est dominus. Si enim metere misit, quae apostoli non seminauerunt, manifestum est, quoniam non aliena merere misit, sed ea quae ipse per prophetas seminavit. Sed cum 12. apostoli sint operarii, dixit. Deprecamini dominum messem, vt mittat operarios in messem suam. & tamen nullum eis adiecit, quia eos iam 12. existentes multiplicauit, non numerum adiciens, sed virtutem largiens. REMI. Vel tunc augmentatus est quando designauit, & alios. 7. 2. & quando sunt facti multi praedicatoris spiritu sancto descendente super credentes. CHRY. Ostendit autem, quam magnum donum sit hoc, scilicet vt aliquis habeat virtutem decem ter praedicandi, per hoc quod dicit hoc esse orandum. Commemoratur autem in hoc loco verborum Ioannis de area & ventilabro, & palea & frumento. HILA. Mystice autem salute gentibus data, ciuitates omnes & castella omnia, virtute & ingressu Christi illuminantur, & omnem infirmitatem veterem languoris euadunt. Immundi autem spiritus dominante violentia vexantur & sub legis onere agrotant plebem dominus miseretur, quia nullus adhuc eis pastor erat custodia sancti spiritus redditurus. Erat autem dicitur ipsius copiosissimus fructus, cuius copia haurienti multitudinem vincit, nam quantumlibet assumatur a cunctis, ad largiendum tamen semper exuberat, & quia plures esse vult per quos ministraret, rogari dominum messem iubet, vt ad capessendum quod preparabat donum spiritus sancti, messorem copiam deus praestet, per orationem enim hoc munus a deo nobis effunditur.

CAP. X.

Conuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eiecerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem. REMI. In quo aperte demonstratur, quia vexatio turbarum non fuit tantum vna aut simplex, sed varia: & hoc est misereri turbarum, dare discipulis potestatem curandi, & sanandi eas. HIERO. Benignus enim & clemens dominus, ac magister non inuider seruis, atque discipulis virtutes suas, & sicut ipse curauerat omnem languorem, & infirmitatem, apostolis quoque suis tribuit potestatem, vt curerent omnem languorem & omnem infirmitatem. Sed multa differentia est inter habere & tribuere, donare & accipere. Iste quodcumque agit, potestatem domini agit, illi scilicet faciente imbecillitate suam & virtutem domini continentur dicentes. In nomine Iesu surge & ambula. Catalogo autem apostolorum ponitur, vt extra hos, qui pseudo apostoli sunt excludantur, vnde sequitur. Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec. Primus Simon qui vocatur Petrus, & Andreas frater eius. Ordinem quidem apostolorum & meritum vniuersiumque illius fuit distribuere, qui cordis archana rimatur. Primus scribitur Simon cognomine Petrus, ad distinctionem alterius Simonis qui appellatur Chanaan de vico Galilee. Chanaan, vbi dominus aquas conuertit in vinum. RABA. Idem est autem Graece siue Latine Petrus, quod Syriace Cephas, & in vtraque lingua nomen a petra deriuatum est. Nec dubium quin illa de qua Paulus ait: Petra autem erat Christus. REMIG. Fuerunt autem nonnulli qui in hoc nomine Greco, scilicet atque Latino quod est Petrus, querebant Hebraice linguae interpretationem dixerunt, vt interpretatur discalceus, siue discalceus, vel agnoscens. Sed illi qui hoc dicunt, duabus tenentur contrarietibus. Prima est ex proprietate Hebraice linguae, in qua per non exprimitur, sed loco eius, ponitur. Vnde Pilatus dicitur Philatum. Secunda ex interpretatione euangelistae, qui narrat dominum dixisse: Tu vocaberis Cephas, & ipse de suo addidit, quod interpretatur Petrus. Simon interpretatur obediens. Obediunt enim verbis Andreae, & cum eo venit ad Christum, siue quia obediunt preceptis diuinis. Et quia ad vnium iustionis vocem secutus est dominum, siue vt quibusdam placet, interpretatur deponens merorem, & audiens tristitiam. Dominum enim surgente deposuit merorem dominice passionis, & tristitiam audiuit, dicente ei domino. Alius te cinget, & ducet quo tu non vis. Sequitur. Et Andreas frater eius. CHRY. Non parua autem & haec laus est. Petrum enim denominauit a virtute: Andrea vero a nobilitate, quae est secundum morem, in hoc quod eum fratrem Petri dixit. Marcus autem post duos veros, Petrum & Ioannem, Andream numerat, hic autem non ita. Marcus secundum dignitatem eos ordinauit. REMIG. Andreas autem interpretatur virilis. Sicut enim apud Latinos a viro deriuatur virilis, ita apud Graecos ab andros deriuatur Andreas. Bene autem virilis dicitur, quia relictis omnibus secutus est Christum, & viriliter in mandatis eius perseverauit. HIERO. Euangelista autem paria iuga apostolorum quaeque conlocat. Igitur enim Petrum & Andream fratres, non tam carne quam spiritu. Iacobum & Ioannem qui patrem corporis relinquentes, verum patrem secuti sunt, vnde sequitur. Iacobus Zebedaei, & Ioannes frater eius. Iacobum quoque appellat Zebedaei, quia & alius sequitur Iacobus Alphaei. CHRY. Vide autem quia non secundum dignitatem ordinat. Mihi enim videtur Ioannes non alijs solum, sed etiam fratre maiore esse. REMI. Interpretatur autem Iacobus supplantans, siue supplantator, quia non solum vitia carnis supplantauit, sed etiam eandem carnem Herode trucidante contempit. Ioannes interpretatur dei gratia, quia pra omnibus diligit domino meruit. vnde ob praecipui amoris gratiam, supplantans dominum in cena recubuit. Sequitur. Philippus & Bartholomaeus. Philippus interpretatur eorum lampadis, siue lampadarum, quia lumen quo illuminatus est a domino, mox inuenit fratrem officium oris studui propinare. Bartholomaeus syrum nomen est, non Hebraicum, & interpretatur filius suspendentis aquas. Christus qui corda suorum praedicatorum de terrenis ad caelestia subleuat, & suspendit, vt quo magis caelestia penetrant, eo corda suorum auditorum gutta sanctae praedicationis magis inebriant & infundant. Sequitur. Thomas & Mattheus publicanus. HIERO. Ceteri euangelistae in coniunctione nominum primum ponunt

CAP. X.

LO. A curatione socris Petri, vsque huc continuationem habuerunt relata miracula. Et fuerunt ante sermouem in monte habitum facta, quod ex electione Matthaei quae inter ipsa refertur indubitanter habemus. Fuit enim vnus de 12. electus in monte ad apostolatam. hic autem redit ad ordinem relictus gesta est, post curatum centurionis seruum dicens. Et conuocatis 12. discipulis. REMI. Narrauerat enim super euangelista, quia cohortatus est dominus discipulos rogare dominum messem, vt mitteret operarios in messem suam, & quod hortatus est, hoc nunc implere videtur. Duodenarius enim numerus perfectus est. Nascitur enim a senario, qui perfectionem habet, eo quod ex suis partibus, quae sunt vnus, duo, & tria, in seipsum formatur. Senarius autem numerus duplicatus duodenarium gignit. GLO. Quae quidem duplicatio ad duo praeccepta charitatis, vel ad duo testamenta pertinere videtur. RABA. Duodenarius etiam numerus qui conficitur ex ternario & quaternario, designat eos per quatuor mundi climata fidei sanctae trinitatis praedicatorum. Iste etiam numerus per multas figuras in veteri testamento praesignatus est. Per 12. filios Iacob, per 12. principes filiorum Israel, per 12. fontes viuentes in Helim, per 12. lapides in rationali Aaron, per 12. panes propositionis, per 12. exploratores a Moyse missos, per 12. lapides, vnde factum est altare, per 12. lapides sublatos de Iordane, per 12. boues qui sustinebant

Hom. 33.

Apud Hebraeos litera haec d cum ph. cum ph. cum ph.

bant mare aeneum. In nouo etiam testamento, per 12. stellas in corona sponse, per 12. fundamenta Hierusalem, quae vidit Ioannes, & per 12. portas, CHRY. Non solum autem eos confidere fecit, eorum ministerium vocando missionem in messem, sed & faciendo eos potentes ad ministerium vnde sequitur. Dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eiecerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem. Duodecim autem discipulorum nomina sunt haec. Primus Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Philippus & Bartholomaeus, Iacobus Zebedaei, & Io-

annes frater eius, Thomas, & Mattheus publicanus, & Iacobus Alphaei, & Thadaeus, Simon Chanaan, & Iudas Scarioth, qui & tradidit eum. b Hos duodecim misit Iesus, praecipiens eis & dicens. In viam gentium ne abieritis, & in ciui-

donatus, quia dei munere de publicano euangelista factus est. Sequitur. Et Iacobus Alphaei, & Thadaeus. RABA. Iste Iacobus est qui in euangelis frater domini nominatur, & etiam in epistola ad Galathas, quia Maria vxor Alphaei, soror fuit Mariae maris domini, quam Ioannes euangelista Mariam Cleophae nominauit, fortasse quia idem Cleophas & Alphaeus est dictus. Vel ipsa Maria defuncto Alphae, post Iacobum natum, nupsit Cleophae. REMI. Et bene dicitur. Filius Alphaei, iusti siue docti, quia non solum vitia carnis supplantauit, sed etiam curam carnis contempit. nam cuius meriti fuerit, testes sunt apostoli qui eum episcopum Hierosolymitanae ecclesiae ordinauerunt. vnde & ecclesiastica historia inter cetera de eo dicit. Quia carnem nunquam comedit, & vinum & siceram non bibit, balneis & lineis vestibus non est usus, die noctueque flexis genibus orabat. Adeo etiam magni meriti fuit, vt ab omnibus iustus vocaretur. Thadaeus autem ipse est quae Lucas Iudam Iacobi, i. fratrem Iacobi appellat, cuius epistola in ecclesia legitur, in qua se fratrem Iacobi nominat. AVGVST. de Con. Euan. Nonnulli autem codices habent Lebbaum, quis autem unquam prohibuit duobus vel tribus nominibus vnium hominum vocari? REMI. Iudas autem interpretatur confessus, eo quod filium dei confessus sit. RABA. Thadaeus autem siue Lebbaeus interpretatur corculus, id est cordis cultor. Sequitur. Simon Chanaan, & Iudas Scarioth, qui tradidit eum. HIERONYMVS. Simon Chanaan ipse est qui ab alio euangelista scribitur Zelotes, Chana quippe zelus interpretatur. Iudas autem Scarioth vel a vico in quo ortus est, vel ex tribu Isachar vocabulum sumpsit, vt quodam vaticinio in condemnatione sui natus sit. Isachar enim interpretatur mercis, vt significetur praecium proditoris. REMI. Interpretatur autem Scarioth memoria domini, quia secutus est dominum, siue memoriae mortis quadiu meditatus est in corde suo, vt dominum tradere in mortem, seu suffocatio, quia seipsum strangulauit. Et sciendum quod duo discipuli hoc nomine sunt vocati, per quos omnes Christiani designantur, per Iudam Iacobi illi qui in confessione fidei perseverant, per Iudam Scariothem illi qui relicta fide retro conuertuntur. GLO. Duo & duo nominatim exprimitur, vt iugalis societas approbetur. AVG. 18. de Ciui. Dei. Elegit ergo hos in discipulos quos & apostolus nominauit humiliter natos, inhonoratos, illiteratos, vt quicquid magnum essent & facerent, ipse in eis esset & faceret. Habuit inter eos vnus quo malo vtens bene, ut siue passionis impleret dispositum, & ecclesia suae tolerandorum malorum praebere exemplum, RABA. Qui etiam non per imprudentiam inter apostolos eligitur, magna est enim veritas quam nec aduersarius minister infirmat. Voluit etiam a discipulo prodigi, vt tu a socio proditus, modeste ferat tuum errasse iudicium, perisse beneficium.

Lib. 2. c. 30.

Cap. 49.

GL. Quia manifestatio spiritus, vt apostolus dicit, ad utilitatem ecclesiae datur, post datam apostolis potestatem, misit eos, vt potestatem ad aliorum utilitatem exequantur, vnde dicit. Hos duodecim misit Iesus. CHRY. Attendite autem oportunitatem missionis. Postquam enim viderunt mortuum suscitatum, mare increpantem, & cetera huiusmodi, & sufficienter virtutis eius demonstrationem susceperant per verba, & per opera, tunc eos mittit, GLO. Mittens autem docet eos quo eant, quid praedicent, & quid faciant. Primo quidem quo eant, vnde dicitur. Praecipiens eis & dicens. In viam gentium ne abieritis, & in ciui. Iam rita ne intrae, sed potius ite ad oues, quae perierunt domus Israel. HIERO. Non est autem contrarius locus iste ei praeccepto quo postea dicitur. Quia hoc ante resurrectionem, illud post resurrectionem praecceptum est. Et oportebat primum aduentum Christi nunciare Iudeis, ne iustam haberent excusationem dicentes, ideo a se dominum receisse, quia ad gentes & Samaritanos apostolos miserit. CHRY. Ideo etiam primo ad Iudeos mittit, vt quasi in quadam palestra in Iudeis exercitatus, ad agones orbis terrarum intraret, & uelut quosdam

Hom. 33.